

НЕЗАБУТНІ СПОГАДИ

Світлана МОЛОЧКО,
завідувач кафедри філологічних
дисциплін та методики їх викладання,
методист відділу суспільно-філологічних дисциплін
Чернігівського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського;
учитель-методист

СВІТЛО, ЩО НЕ ЗГАСАЄ: ЗГАДУЮЧИ ГАННУ АРСЕНИЧ-БАРАН

Вона вміла чути музику слова і бачити світло там, де інші помічали лише буденність. Ганна Арсенич-Баран поєднувала в собі, здавалося б, непомітне: карпатську незламність духу та сіверську спокійну мудрість, сувору точність науки та ніжну розкутість поезії.

Своєю творчістю та громадською працею вона тримала культурне небо Чернігівщини, гуртуючи навколо себе таланти й плекаючи рідне слово. Гортаючи сторінки її книжок, ми не просто згадуємо видатну мисткиню – ми заново відкриваємо для себе її неповторний, сповнений світла всесвіт.

Ганна Василівна Арсенич-Баран (1970–2021) – талановита письменниця, берегиня рідного слова, науковиця та педагогиня. Її життєвий шлях розпочався 26 червня 1970 року серед мальовничих краєвидів Прикарпаття – у селі Нижній Березів на Косівщині. Саме там, у колись гуцульських традицій, формувалася її витончений естетичний смак. Здобувши вищу освіту в Івано-Франківському педагогічному інституті імені Василя Стефаника, вона починала свій шлях із плекання любові до слова в учнів рідного краю. Але справжньою гаванню її зрілої творчості та професійного злету став древній Чернігів, куди у 1998 році вона приїхала з багатим поетичним доробком. Місто над Десною зустріло її з відкритими обіймами: того ж року вона стала членкинею Національної спілки письменників України, а згодом, у 2016-му, очолила Чернігівський обласний осередок, об'єднавши навколо себе літературне серце Сіверщини.

Професійна доля Ганни Василівни була нерозривно пов'язана з Чернігівським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського. Тут вона пройшла натхненний шлях від методиста, старшого викладача до завідувачки кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання. У 2014 році під керівництвом видатного мовознавця В.В. Німчука вона успішно захистила кандидатську дисертацію, зазирнувши у найтаємніші глибини мови української християнської віршованої молитви.

Її літературне слово – це окремий всесвіт. Сторінки її поетичних збірок, прози та глибоких психологічних романів, як-от «Тиха вулиця вечірнього міста» чи «Радуйся, Невісто неневісна!», дихають щирістю та життєвою мудрістю.

Ганна Василівна – авторка поетичних збірок: «Рушник на калині» (1997 р.), «Музика черемхи» (1998 р.), «Розквітлий глід» (2001 р.), «Тремтять гіацинти» (2003 р.), «Обнадію весною» (2005 р.), «Чарує буйнава весна» (2018 р.), прозових – «Під райськими яблучками» (2001 р.), «У понеділок все буде по-іншому» (2003 р.), «Як зайде місяць» (2005 р.), «Солодкі слова» (2010 р.), «Хіба буває багато любови?» (2019 р.) та романів «Тиха вулиця вечірнього міста» (2005 р.), «Радуйся, Невісто неневісна!» (2018 р.), «Муська» (2018 р.), понад 200 наукових статей з мовознавства, літературознавства та методики викладання української мови, упорядник антології української віршованої молитви XIX – початку XXI ст. «Молитва небо здіймає вгору» (2011 р.), укладач «Словника українсько-російських міжмовних омонімів» (2020), хрестоматії «Література рідного краю» (2021).

Творчі заслуги письменниці відзначені престижними преміями імені Михайла Коцюбинського та Леоніда Глібова, а її твори звучали й для закордонних читачів у перекладах англійською, білоруською та вірменською мовами.

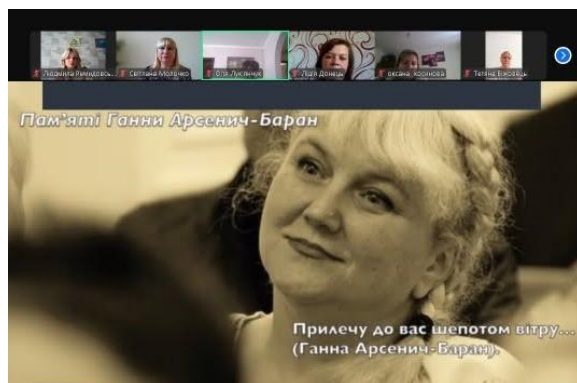

Як щира просвітителька й волонтерка, Ганна Василівна щедро ділилася своїми знаннями. Вона вела авторську радіопередачу «Звучи, рідна мово!», навчала слухачів на безкоштовних мовних курсах, розкривала вчителям таємниці культури мовлення в умовах Нової української школи та тонкощі нового правопису.

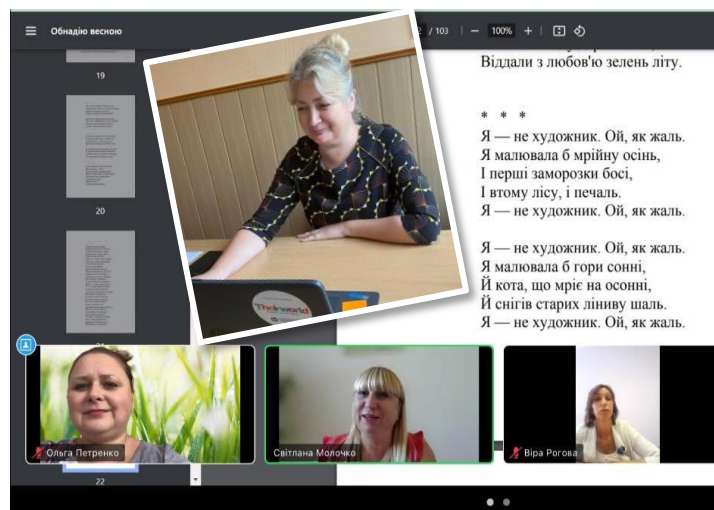
Ганна Василівна Арсенич-Баран залишила по собі світлу пам'ять як бездоганний знавець філології, мудрий наставник і людина великої душі, чиє слово продовжує звучати в серцях колег, учнів та читачів.

У Чернігівському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського в кабінеті літератури рідного краю створено куточок пам'яті Ганни Арсенич-Баран, який містить інформацію про діяльність педагогині й письменниці, доповнену крилатими цитатами її поезій.

Відеоролик пам'яті був підготовлений зусиллями працівників ЧОППО імені К.Д. Ушинського <https://www.youtube.com/watch?v=yfLLTKeHjXg> (автори сценарію – Злобіна О.О., Молочко С.Р., технічна підтримка – Покришень Д.А., Давиденко П.А.).

Від 2021 року в межах підвищення кваліфікації (відповідно до плану-графіка) працівники ЧОППО імені К.Д. Ушинського реалізують програму «Поетична терапія як засіб гармонізації психоемоційних станів особистості (на прикладі багатоголосся Ганни Арсенич-Баран)», затверджену вченою радою інституту. Літературознавчий аспект («Творчість Ганни Арсенич-Баран у контексті інноваційного проєкту «Літературна палітра Чернігівщини», «П'ятирядкові вірші Ганни Баран як творча стилізація японської танки», «Поетична терапія як засіб гармонізації психоемоційних станів особистості (на прикладі багатоголосся Ганни Арсенич-Баран): літературознавчий аспект», «Літературна терапія», «Мистецький контекст вивчення творчості Г. Арсенич-Баран») забезпечують викладачі кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання (Матюшкіна Т.П., Молочко С.Р., Косінова О.М., Коткова Л.І., Ремидовська Л.М.), філософський («Духовно-культурний потенціал філософської мовно-літературної творчості Ганни Арсенич-Баран», «Філософія художнього слова: Ганни Арсенич-Баран») – Довбня В.М., завідувач кафедри педагогіки, корекційної освіти та менеджменту; психологічний («Корекція емоційних станів засобами арттерапії», «Поетична психотерапія», «Застосування методу бібліотерапії із метою сприяння розвитку креативності особистості») – Антоненко О.М., директор Навчально-методичного центру психологічної служби у системі освіти Чернігівської області, Грищенко І.В., заступник директора центру.

Саме поєднання філософського, літературознавчого, мистецького, психологічного аспектів допомагає розкривати творчий світ нашої Ганни Василівни, «зліпленої з неземного матеріалу», «з вишуканою манерою спілкування», «неповторним стилем у всьому» (цитуюмо вчителів області – слухачів курсів підвищення кваліфікації).

Творчість Ганни Арсенич-Баран стала предметом досліджень. Так, учні Чернігівського ліцею № 22 Чернігівської міської ради разом із наставницею Тяпковою О.А., учителем зарубіжної літератури, здійснили розвідку в межах Всеукраїнської краєзнавчої експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна» і посіли перше місце. Також постать письменниці – у колі наукових інтересів учасників конкурсу-захисту дослідницьких робіт МАН.

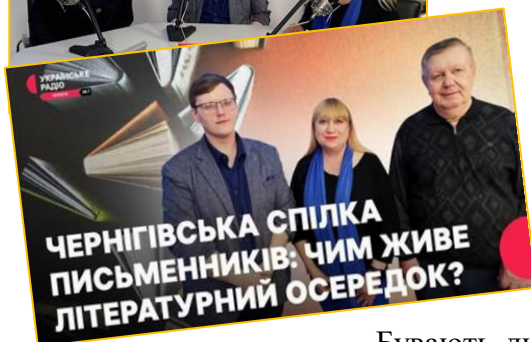
У 2026 році Чернігівський осередок Спілки письменників України та родина Ганни Арсенич-Баран започаткували щорічну літературну премію, засновану на честь видатної української поетеси, мовознавиці і громадської діячки Ганни Арсенич-Баран. Мета: ушанування пам'яті Ганни Арсенич-Баран, підтримка сучасних українських авторів, популяризація українського художнього слова та виявлення нових літературних талантів у двох номінаціях: «Поезія» та «Проза». Умови участі:

- Участь можуть брати громадяни України віком від 18 років.
- На премію висуваються високохудожні літературні твори (книжкові видання або завершені рукописи), створені не раніше ніж за п'ять років до подання.
- Повторне присудження премії одному автору не допускається.
- Премію не присуджують помертло.
- Самовисування заборонено. Висувати кандидатів мають право лише установи, організації, творчі спілки, видавництва, навчальні та культурні заклади.

Детальніше з умовами участі можна ознайомитися на сайті ЧОШПО імені К.Д. Ушинського: <https://choippo.edu.ua/?p=51582>.

Заснуванню щорічної премії, а також роботі Чернігівського осередку Спілки письменників України було присвячено випуск «Праймвечір. Акценти» в ефірі Українського Радіо Чернігів, підготовлений і проведений журналісткою Іриною Воробей (учасники передачі: Микола Будлянський – голова обласної організації Національної спілки письменників України, Світлана Молочко – завідувачка кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання ЧОШПО імені Костянтина Ушинського, Іван Баран – викладач кафедри української мови і літератури філологічного факультету НУЧК імені Т. Г. Шевченка). <https://www.facebook.com/share/p/1BLiKt9F2T/>

Бувають люди, які не просто проходять свій земний шлях, а залишають по собі яскравий слід у культурі та людських серцях. Саме такою була Ганна Арсенич Баран – видатна українська письменниця, поетка, науковиця та педагогиня. Вона стала справжньою берегинею літературного життя Чернігівщини. Її світ – це життя, наповнене яскравими кольорами, теплом сонця, бурхливим натхненням, глибокою вірою, ніжною музикою, щирою любов'ю до людей і рідкісною чистотою. Вона обнадіювала цей світ весною, яка «вже збирає у букети зорі / І натхненно сипле на людські шляхи, / Обвіває вітер далі неозорі, / І прощає Вічність світові гріхи».

«Я люблю тебе, світе, із твоїми світами» – її щире, глибоке, сповнене віри та любові слово продовжує жити й сьогодні, надихаючи нові покоління читачів та дослідників (Ганна Арсенич-Баран).